

วัฒนธรรมทางการเมืองและผลกระทบต่อสังคมร่วมสมัย

Political Culture and Its Impacts on Contemporary Society

พระครูปิยสุเมธธารณ์

Phrakrupiyasumaytapron

พระมหาสุทธิดล จิตตปญโญ

PhramahaSuttidon Jittapanyo

พระมหากิตติ กิตติเมธี

PhramahaKitti Kittimatee

พระมหาณัฐพันธ์ สุทสสนวิภาณี

PhamahaNatthabhan Sudassanavipani

พระเจตพล อินทปญโญ

PhraJattaphon Inthapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus

E-mail: mahakitti2017@gmail.com

Received: 19 February 2025; Revised: 28 April 2025; Accepted: 28 April 2025

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมทางการเมืองมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึง 1) วิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งที่มนุษย์สร้างระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการปฏิบัติการจัดระเบียบตลอดจนความเชื่อค่านิยมความรู้และเทคโนโลยีต่างๆในการควบคุมและวิธีใช้ประโยชน์จากธรรมชาติทัศนคติ 2) ความเชื่อความรู้สึกเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง สิ่งที่กำลังมานี้เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลในระบบการเมืองโดยครอบคลุมอุดมการณ์ทางการเมืองวัฒนธรรมทางการเมือง 2) รูปแบบรวมของมิติทางการเมืองทางจิตวิทยาและด้านความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองและยังเป็นส่วนหนึ่งของพื้นฐานทางสังคมและความรู้สึกทางการเมืองของกลุ่มชนชั้นที่มีลักษณะเป็นแบบแผนเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันของคนในสังคมและ 3) พื้นฐานของวิถีชีวิตทางการเมืองของพลเมืองและเป็นรากฐานการจัดระเบียบทางการเมือง ให้ก่อรูปหรือเป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตทางการเมืองของพลเมืองหรือต่อระบอบการเมืองแบบใดแบบหนึ่งตามความประสงค์ของการพัฒนาการเมืองในยุคนั้นๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง, ผลกระทบ, สังคมร่วมสมัย

Abstract

Political culture means everything that shows 1) the way of life of people in any society or any society that people create rules, regulations, methods of operation, organization, beliefs, values, knowledge and various technologies to control and utilize nature, attitudes and 2) beliefs and feelings about the political process. These things determine the behavior of individuals in the political system, covering political ideology and political culture. 2) the overall form of political dimensions in psychology and political feelings and political culture, and are also part of the social basis and political feelings of groups of people who have the same or similar characteristics in society and 3) the basis of the political way of life of citizens and is the foundation of political organization to support or benefit the political way of life of citizens or any political regime according to the intention of political development in that era.

Keyword: Political Culture, impact ,Contemporary Society

บทนำ

แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองและผลกระทบทางการเมือง เป็นการศึกษาวรรณกรรมและวัฒนธรรมทางการเมือง ที่มีความหมาย ครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ที่ได้สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีการในการปฏิบัติ การจัดระเบียบ ตลอดจนระบบความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการควบคุมและวิธีใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ ทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก เกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง สิ่งดังกล่าวนี้เป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในระบบการเมืองโดยครอบคลุมอุดมการณ์ทางการเมือง และมีปทัสถานในการปฏิบัติของบุคคลในระบบการเมืองนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นรูปแบบรวมของมิติทางการเมืองทางจิตวิทยาและด้านความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองและ วัฒนธรรมทางการเมือง นอกจากจะใกล้ชิดแนบแน่น และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมพื้นฐานของสังคม และต้องมีการวิเคราะห์แยกแยะออกมา วัฒนธรรมทางการเมืองจะต้องเป็นความเชื่อ ความรู้ หรือความรู้สึกทางการเมืองของกลุ่มชนที่มีลักษณะเป็นแบบแผนอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันของคนในสังคม ย่อมเป็นพื้นฐานของวิถีชีวิตทางการเมืองของพลเมือง และเป็นรากฐานของการจัดระเบียบทางการเมือง ซึ่งก่อกำเนิดสถาบันการเมืองในสังคมนั้น ๆ ดังนั้น ด้วยตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองดังเช่นที่วาทัน นักสังคมวิทยาการเมืองจึงได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการ “ปรับเปลี่ยน” หรือ “พัฒนา” วัฒนธรรมทางการเมือง ให้เกื้อกูลหรือเป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตทางการเมืองของพลเมืองหรือต่อระบอบการเมืองแบบใดแบบหนึ่ง ตามความประสงค์ของการพัฒนาการเมืองในยุคนี้ (พันธุ์ทิพา อัครธีรนัย, 2559)

วัฒนธรรมทางการเมือง

นักมานุษยวิทยาและนักสังคมศาสตร์ ได้ให้คำจำกัดความของ “วัฒนธรรมมนุษย์” (Human culture) ว่าเป็นพฤติกรรมจากการเรียนรู้ (Learned behavior) ที่ปัจเจกบุคคลได้มาในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มสังคม คำจำกัดความของวัฒนธรรม ถูกกำหนดขึ้นครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1871 โดยนักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษชื่อ Edward โดยเขาได้ใช้คำ ๆ นี้เพื่ออธิบายถึง “องค์ประกอบรวมที่ซับซ้อน ประกอบด้วยความรู้

ความเชื่อ ศิลปะ หลักศีลธรรม กฎหมาย จารีต ตลอดจนทั้งความสามารถและนิสัยอื่น ที่มนุษย์ได้มาในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม” หลังจากนั้น นักมานุษยวิทยาได้มีการขัดเกลาความหมายและให้คำจำกัดความที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม ทุกคำจำกัดความต่างเห็นพ้องว่าวัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ซึ่งตรงข้ามกับพฤติกรรมที่เกิดจากพันธุกรรม (Grolier Incorporated, 1999)

Joyce, P, (2015) ได้ให้คำจำกัดความของวัฒนธรรมทางการเมืองว่าหมายถึงชุดค่านิยมพื้นฐานของประชาชนในแต่ละประเทศที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง (political behavior) ส่วนสำคัญประการหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมือง คือ ระดับความไว้วางใจ (trust) ที่พลเมืองมีต่อผู้นำทางการเมือง (political leaders) ในประเทศที่มีการเมืองการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตยจะมีค่านิยมในทางการเมืองร่วมกัน เช่น การมีสถาบัน (institutions) ผู้นำฝ่ายบริหาร (chief executive) ฝ่ายนิติบัญญัติ (legislatures) และฝ่ายตุลาการ (judiciary) หรือศาล (courts) รวมถึงองค์กรทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมือง (political parties) กลุ่มกดดันหรือผลักดัน (pressure groups) กระบวนการทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง (elections) และเสรีภาพส่วนบุคคล (personal freedoms) ที่ให้หลักประกันในความเป็นพลเมืองแก่พลเมืองทุกคนเป็นรายบุคคล เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองจะให้ความสำคัญต่อทัศนคติทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีแนวโน้มว่าประชาชนส่วนใหญ่คิด รู้สึก และกระทำการอย่างไรในกิจกรรม หรือกิจการทางการเมือง (political affairs) ซึ่งอาจมีระดับที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ (Joyce, P., 2015)

Pye, L. W. (1996) กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองก็คือ ทัศนคติ ความเชื่อความรู้สึก เกี่ยวกับการ กระบวนการทางการเมือง สิ่งดังกล่าวนี้เป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในระบบการเมืองโดยครอบคลุมทั้งอุดมการณ์ทางการเมือง และปทัสถานในทางปฏิบัติของบุคคลในระบบการเมืองนั้นวัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นรูปแบบรวมของมิติทางด้านจิตวิทยา และด้านความรู้สึกนึกคิดของการเมือง แนวความคิดนี้จึงครอบคลุมถึงแนวความคิด หรือประเด็นปัญหาอันเก่าแก่ทางการเมืองเหล่านี้ได้ เช่น อุดมการณ์ทางการเมือง ความชอบธรรมในการปกครอง อำนาจอธิปไตยความเป็นชาติการปกครอง โดยยึดหลักกฎหมายและมติมหาชน (Pye, L. W., 1996)

จากความหมายของนักวิชาการวัฒนธรรมทางการเมือง และวัฒนธรรม คือ เป็นผลมาจากรูปแบบ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม และวัฒนธรรมทางการเมือง ของบุคคลที่มีความคิดสอดคล้องกัน หรือ เหมือน ๆ กันด้วยในกรณีนี้สิ่งดังกล่าวในทุกขั้นตอนเสริมสร้างซึ่งกันและกัน เช่น มีความเห็นร่วมกันเกี่ยวกับหน้าที่ และขอบเขตที่เหมาะสมของการเมือง และวัฒนธรรม เกี่ยวกับความหมาย วิธีการ และเป้าหมายที่เหมาะสมของกิจกรรมต่าง ๆ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ค่านิยมต่าง ๆ ที่ตรงกันที่ได้มาจากกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม มีส่วนเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีอยู่ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นแบบเฉยเมยอ่อนน้อม ยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ ก้าวร้าว หรือสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงทำให้วัฒนธรรมและวัฒนธรรมทางการเมืองนั้นดำรงอยู่ต่อไป

ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง

การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง เป็นการศึกษาวัฒนธรรมภาคพลเมือง (Civic Culture) ซึ่งได้ดำเนินการในปี 1963 โดยนักรัฐศาสตร์อเมริกัน ชื่อ อัลมอนด์ (Gabriel Almond) และ เวอร์บา (Sydney Verba) โดยอัลมอนด์และเวอร์บา ได้สำรวจและศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีพัฒนาการในระบอบเสรีประชาธิปไตย โดยแยกวัฒนธรรมทางการเมืองของภาคพลเมืองออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial political culture) คือ พลเมืองจะไม่มีความตระหนักในความมั่นคงหรือการดำรง อยู่ของรัฐบาลกลาง หากแต่ให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์เฉพาะถิ่นเฉพาะกลุ่ม 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบผู้ใต้ปกครอง (แบบไพร่ฟ้า) (Subject political culture) คือ พลเมืองจะไม่มอง

ตนเองในฐานะผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง หากแต่มองว่าตนเองเป็นเพียงผู้ได้ปกครองของรัฐบาล และ 3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบผู้มีส่วนร่วม (Participant political culture) คือ พลเมืองเชื่อและตระหนักว่าตนเองสามารถให้การสนับสนุนระบบการเมืองและขณะเดียวกันก็ตระหนักว่า ตนเองจะได้รับผลจากระบบการเมืองเช่นกัน (Winkler, J. R., 2019)

วัฒนธรรมการตรวจจับและผลกระทบ

วิธีการแบบดั้งเดิมที่นักมานุษยวิทยาได้ศึกษา “วัฒนธรรม” เช่นเดียวกับ “สังคม” นั้นได้ผ่านการวิจัยภาคสนาม สำหรับนักมานุษยวิทยา งานภาคสนามมักจะมีคามหมายเหมือนกันกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการได้รับความรู้อย่างละเอียดจากประสบการณ์ นักมานุษยวิทยามักจะจับคู่วิธีการที่เป็นทางการมากกว่า เช่น การสัมภาษณ์ (โดยเฉพาะวิธีการเกี่ยวกับประวัติชีวิต) กับวิธีการประเภทต่างๆ การสังเกตอย่างไม่เป็นทางการมักบันทึกไว้ในบันทึกภาคสนาม (Johnson, A., and Johnson, O. R., 1990)

อย่างไรก็ตาม นักมานุษยวิทยามักจะใช้วิธีการอื่นนอกเหนือจากประสบการณ์ในการได้เข้าถึงวัฒนธรรม รวมถึงการวิจัยเอกสารสำคัญ การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ หลายปีก่อน ในขณะที่นักสังคมศาสตร์ทุกคนเผชิญกับภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกทางญาณวิทยาและระเบียบวิธีที่เกิดจากพลวัตของการศึกษาประชากรมุษย์ ผู้ที่ตรวจสอบประเด็นความรุนแรงต้องเผชิญกับความท้าทายเพิ่มเติมที่เกิดจากจริยธรรมของสถานการณ์ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของความรุนแรงหรือไม่ก็ตาม วัฒนธรรมถูกแสดงออกและก่อร่างสร้างผ่านการปฏิบัติ กล่าวคือ บางครั้งมันก็ถูกรวบรวมไว้ในรูปแบบที่แท้จริงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นักวิเคราะห์วัฒนธรรมต้องให้ความสนใจไม่เพียงแต่ในการปฏิบัติที่เป็นทางการหรือพิเศษเท่านั้น แต่ยังรวมถึง “กิจวัตรเล็กๆ น้อยๆ” ที่ผู้คนปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำอีก ในการทำงาน การรับประทานอาหาร การนอนหลับ และการพักผ่อน เช่นเดียวกับสถานการณ์เล็กๆ น้อยๆ ของมารยาทที่พวกเขาแสดง ครึ่งแล้วครึ่งเล่าในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม”

กระบวนการวิเคราะห์และทำความเข้าใจความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองที่แพร่หลายภายในสังคมหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีแนวทางและวิธีการหลายอย่างที่สามารถใช้เพื่อตรวจจับและวิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมือง ต่อไปนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันโดยทั่วไป วิธีการตรวจจับวัฒนธรรมการเมืองหมายถึงกระบวนการในการระบุและทำความเข้าใจความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองที่มีอยู่ภายในสังคมหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ มีแนวทางและวิธีการที่ใช้ในการตรวจหาวัฒนธรรมทางการเมืองหลายวิธี ได้แก่ 1. แบบสำรวจและแบบสอบถาม การทำแบบสำรวจและแบบสอบถามเป็นวิธีที่นิยมในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง เครื่องมือเหล่านี้อาจรวมถึงคำถามเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง ทัศนคติต่อสถาบันของรัฐ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียง และความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นสำคัญทางการเมือง จากนั้นข้อมูลที่รวบรวมได้จะถูกนำไปวิเคราะห์เพื่อระบุรูปแบบและแนวโน้มในวัฒนธรรมทางการเมือง 2. การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเนื้อหาของสื่อ เช่น บทความข่าว สุนทรพจน์ และโพสต์บนโซเชียลมีเดีย เพื่อระบุธีมและเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมือง ด้วยการวิเคราะห์ภาษา น้ำเสียง และกรอบของข้อความทางการเมือง นักวิจัยจะได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองที่แพร่หลาย 3. การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเกี่ยวข้องกับการหมกมุ่นอยู่กับชุมชนหรือสังคมเฉพาะเพื่อสังเกตและทำความเข้าใจวัฒนธรรมทางการเมือง นักวิจัยอาจมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ทางการเมือง ทำการสัมภาษณ์ และสังเกตปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันเพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชน 4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบ การวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบและความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมหรือกลุ่มต่างๆ การตรวจสอบความเหมือนและความแตกต่างในอุดมการณ์ทางการเมือง สถาบัน และ

พฤติกรรม นักวิจัยสามารถระบุวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันและเข้าใจสาเหตุเบื้องหลังได้หากจะกล่าวถึงในเรื่องของผลกระทบที่มีต่อวัฒนธรรมนั้นผลกระทบย่อมมีทั้งด้านบวกและด้านลบผลดีและผลเสียที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมในการเปลี่ยนแปลงในหลายด้านของวัฒนธรรม

1. ผลกระทบด้านบวก

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ พฤติกรรมของคน จะเป็นเช่นไรก็ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของกลุ่มสังคมนั้นๆ เช่น วัฒนธรรมในการพบปะทักทายของไทยใช้ในการสวัสดีของชาวตะวันตกทั่วไปใช้ในการสัมผัสมือ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควบคุมสังคม สร้างความเป็นระเบียบ เรียบร้อย ให้แก่สังคม เพราะในวัฒนธรรมจะมีทั้งความศรัทธา ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน เป็นต้น ตลอดจน ผลตอบแทนในการปฏิบัติและบทลงโทษเมื่อฝ่าฝืน

2. ผลกระทบด้านลบ

ปัจจุบันนี้เป็นยุคสมัยของกระแสสังคมซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัตถุ ความเชื่อ ค่านิยม จึงทำให้ประเพณี อาทิบุญบั้งไฟมีผลกระทบทางพิธีกรรมทางด้านศาสนาและความเชื่อซึ่งเคยเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของบุญบั้งไฟก็เริ่มจะมีความเสื่อมถอยลงในยุคสมัยใหม่จึงทำให้ความหมายเดิมของประเพณีบุญบั้งไฟได้เลือนหายไปซึ่งเกิดจากความเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยโลกาภิวัตน์เศรษฐกิจและสังคม จึงทำให้การพนันเข้าไปมีบทบาทสำคัญในงานบุญบั้งไฟ จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างแยกกันให้เด็ดขาดไม่ได้ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในระบบสังคม หรือโครงสร้างของสังคม แต่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการดำรงชีวิตซึ่งอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมย่อมส่งผลกระทบถึงวิถีชีวิตของบุคคลเป็นของคู่กันเสมอและถ้าบุคคลใดไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ ก็จะนำไปสู่การเกิดปัญหาสังคมขึ้นมา อาทิ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาเศรษฐกิจ

วาทกรรมทางวัฒนธรรมทางการเมือง

การพูดถึง “กระบวนการที่มีอำนาจเหนือกว่า” มักจะเป็นการยอมรับการดำรงอยู่ของข้อต่อเชิงกำเนิดและแบบตรงข้ามด้วยเช่นกัน (Williams, R., 1977) เราสามารถเรียกมันว่าพวกชอบพูดเท็จได้ โดยที่พวกเขาทำหายความเข้าใจที่ครอบงำโลก ไม่ว่าพวกเขาจะกล่าวถึงรัฐก็ตาม สิ่งเหล่านี้หมุนเวียนในวงกว้างน้อยกว่าอาจเป็นรูปเป็นร่างขึ้นเฉพาะการรับวาทกรรมที่โดดเด่นของผู้คนเท่านั้น Stuart Hall แสดงให้เห็นอย่างมีชื่อเสียงของ Bo) ว่าผู้ฟังอาจ “ถอดรหัส” รายการโทรทัศน์ในรูปแบบทางเลือกหรือแบบตรงกันข้าม แม้ว่าจะถูก “เข้ารหัส” ด้วยวาทกรรมที่โดดเด่นซึ่งเสริมมุมมองโลกของชนชั้นสูงทุนนิยมก็ตาม ในทุน Gramscian หลังลัทธิมาร์กซิสต์ (Laclau, E., & Mouffe, C., 1985) ชั้นเรียนไม่ใช่สิ่งอ้างอิงที่มีสิทธิพิเศษอีกต่อไป ประเด็นสำหรับการวิเคราะห์อำนาจนำของ Itural และโครงการต่อต้านอำนาจเป็นโครงการที่แสวงหาการทำให้เป็นโมครตอย่างไร้ขีดจำกัดบนพื้นฐานของอัตลักษณ์ “พลเมืองหัวรุนแรง”

การใช้ “วาทกรรม” “การปฏิบัติ” “เทคนิค” หรือคำศัพท์อื่น ๆ แทนที่จะเป็น “วัฒนธรรม” นักวิชาการที่ได้รับอิทธิพลจากฟูโกต์ออกจากวงโคจรของมาร์กเซียนและปฏิบัติต่อวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นพลังแทนที่จะเป็นรูปแบบภายนอกของความสนใจอันทรงพลังที่ซ่อนอยู่ ในข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของฟูโกต์สำหรับนักศึกษาวัฒนธรรมการเมือง อัตลักษณ์ไม่เคยมีอยู่ในกลุ่ม แต่วาทกรรมกลับใช้พลังในการสร้างอัตลักษณ์และอัตลักษณ์ของกลุ่ม วาทกรรมทางจิตเวชทำให้เกิด “กลุ่มรักร่วมเพศ” เช่น ในปี 1990

สาขาวิชาและเทคนิคทางเศรษฐศาสตร์ สถิติ หรืออาชีววิทยาเรียกร้องให้มีประชากรที่เป็นพลเมืองที่ได้รับการจัดการและควบคุมได้ (Hindess, B., 1996)

วาทกรรมการเมือง (Political Discourse) มีนักปรัชญาหลายคน สรุปไว้ว่า เป็นแนวคิดที่ให้ความสนใจและความสำคัญในกิจกรรมของการสื่อความหมายทางภาษา การแสดงความคิดทางการเมือง และกลไกในการควบคุมระบบการสื่อความหมาย ของการแสดงความคิดทางการเมืองนั้น โดยมีการถ่ายทอดและอบรมสั่งสอน เพื่อการบังคับ ดำรงรักษา หรือนำการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไปด้วยในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ชุดของความคิดทางวาทกรรมการเมืองจะต้องใช้ความชอบธรรม (Legitimacy) ในการสื่อวาทกรรมแต่ละชุดออกไปเพื่อเปลี่ยนแปลง ยึดตรึงสิ่งต่างๆ ด้วยความถูกต้อง นอกจากนั้น Thomas Jefferson ประธานาธิบดีคนที่สามของสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำนิยามว่าวาทกรรมการเมือง “คือหัวใจของระบอบประชาธิปไตย” โดยวาทกรรมการเมืองก็คือการแลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลอันจะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาของสังคมและชุดของความคิดนี้มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของพลเมือง จึงใจให้เชื่อถือด้วยหลักตรรกะและข้อมูลที่ชัดเจน และแสดงให้เห็นชัดเจนว่ากระบวนการใดที่จะมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาให้สังคมได้มากที่สุด (อังกะน ธนาชาติ แสงประดับ ธรรมโชติ, ออนไลน์)

บทบาท และโครงสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมการเมืองกลายเป็นประเด็นที่เป็นอิสระมากขึ้นในการสอบสวนอีกครั้งในทศวรรษ 1980 เนื่องจากนักสังคมวิทยาได้ทบทวนการใช้แนวคิดวัฒนธรรมก่อนหน้านี้ ยืมมาจากโครงสร้างนิยมของ Lacan, Levi-Strauss และ Barthes นักสังคมศาสตร์พิจารณามากขึ้นเรื่อย ๆ ว่าวัฒนธรรมเป็นโครงสร้างหรือชุดของโครงสร้างที่มีกำลังที่เอื้ออำนวยและจำกัดซึ่งไม่สามารถลดลงได้ต่อทัศนคติของแต่ละบุคคลหรืออำนาจของสถาบัน (Smith, P. (ed.), 1998) ข้อความแรกๆ ในการสืบสวนที่เกิดขึ้นใหม่นี้คือข้อโต้แย้งของนักวิทยาศาสตร์ทางการเมือง เกี่ยวกับคุณภาพที่มีขอบเขตอย่างหลวมๆ ของวัฒนธรรมการเมืองอเมริกัน นักมานุษยวิทยา มีอิทธิพลต่อนักวิจัยรุ่นหลังจำนวนมากให้ถือว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเป้าหมายในการศึกษาที่เหมาะสมในตัวเอง ดังนั้น เราอาจวิเคราะห์รหัสที่รวมอยู่ในละครของรัฐละครของบาห์ลี (Geertz, Negara, 1980) หรืออุดมการณ์ของอินโดนีเซีย ของเราจะไม่มองหาคุณค่าภายในหรืออุดมการณ์ที่มีอยู่เพียงเพราะพวกเขาสื่อถึงผลประโยชน์ที่โดดเด่น แต่ “รูปแบบสัญลักษณ์ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ” ซึ่งผู้คนได้สัมผัสถึงความหมายทางการเมือง ผลลัพธ์ของวัฒนธรรมเป็นทั้ง “แบบจำลอง” ของโลก-แผนที่ สำหรับระบุตำแหน่งและกำหนดสถานการณ์ทางสังคม และ “แบบจำลองสำหรับ” การดำเนินการ-รูปแบบ สำหรับการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงสถานการณ์เป็นครั้งคราว ผลงานของ Geertz ครอบคลุมถึงแนวโน้มที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และแนวโน้มเชิงปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งทั้งสองอย่างนี้ได้ปลูกเร้าแนวคิดอันหลากหลายในปัจจุบัน

วัฒนธรรมทางการเมืองในการสื่อสารและการดำเนินชีวิต

การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในรูปแบบรหัส คำศัพท์ ละคร หรือการเล่าเรื่อง มักเน้นที่บริบทที่เป็นทางการ พิธีการ หรือสื่อกลาง ในช่วงวิกฤตหรือสถานการณ์การสัมภาษณ์อื่นๆ การศึกษากำลังตรวจสอบวัฒนธรรมทางการเมืองในการปฏิสัมพันธ์ตามปกติมากขึ้นเรื่อย ๆ ในบริบทของประชาสังคม การรับฟังความคิดเห็นของพลเมืองท้องถิ่นเกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม การประชุมกลุ่มอาสาสมัคร ชมรมทางสังคม นักศึกษาชาวอเมริกันเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมืองในชีวิตประจำวันติดตามความสนใจของพวกเขาไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางภาษารั้งใหญ่ในทฤษฎีสังคมตลอดศตวรรษที่ 20 ที่สนับสนุนให้นักสังคมวิทยามองว่าวัฒนธรรมเป็นการสื่อสารมากกว่าคุณค่าเชิงนามธรรม สำหรับบางคน งานของ Jürgen Habermas จุด

ประกายให้เห็นเกี่ยวกับบทบาทของการสื่อสารของพลเมืองทั่วไปในการดำรงประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน (ภาสวรรณ สิทธิกรณ, 2562)

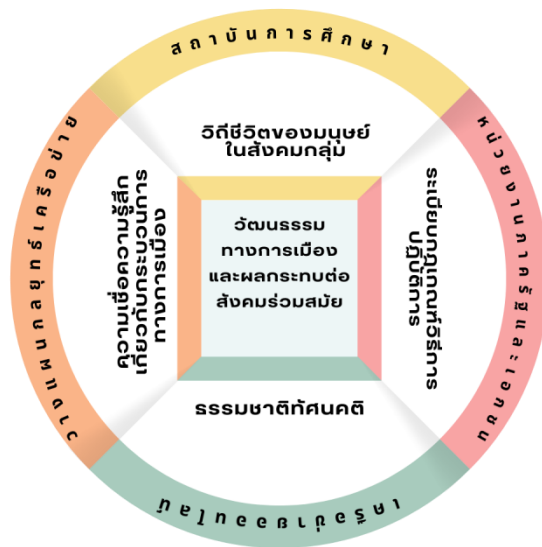
วัฒนธรรมทางการเมืองและขนบธรรมเนียมของชีวิตพลเมือง

ด้วยจินตนาการในบริบท เราจะเห็นว่าคำศัพท์ รหัส บทละคร หรือเรื่องเล่ามักฝังอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมเสมอ ภาคประชาสังคมสร้างและจำลองตัวเองขึ้นมาใหม่ในขณะที่ผู้คนยังคงแสดงรูปแบบการเป็นสมาชิกตามธรรมเนียมที่แตกต่างกันในสภาพแวดล้อมเหล่านั้น ประเพณีการเป็นพลเมืองที่แตกต่างกันนั้นมีความหมายและมีประวัติของตนเอง (Schudson, M., 1998)

ในการศึกษากลุ่มพลเมืองอเมริกัน แสดงให้เห็นว่าการเป็นสมาชิกของกลุ่มอาสาสมัครหมายถึงการเป็นคนร่าเริง “ทำได้” และทำงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แทนที่จะกังวลกับปัญหาสังคมใหญ่ๆ Lichterman ค้นพบ ว่าการเป็นสมาชิกของกลุ่มนักร้องไห้ด้านสิ่งแวดล้อมอาจหมายถึงการเป็นคนที่เต็มใจที่จะมีส่วนสนับสนุนอย่างลึกซึ้งเป็นส่วนตัวในสาเหตุนี้ หรือคนที่สนับสนุนเจตจำนงของชุมชนและยึดถือความเป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มที่มีขนบธรรมเนียมต่างกันประสบปัญหาในการทำงานร่วมกัน แม้ว่าพวกเขาจะยืนยันวาทกรรม “ความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม” แบบเดียวกันก็ตาม นักวิจัยได้กำหนดแนวความคิดเกี่ยวกับประเพณีของการเป็นสมาชิกกลุ่มภายในประเพณีทางทฤษฎีที่แตกต่างกัน โดยเรียกพวกเขาว่า “วัฒนธรรมแห่งความมุ่งมั่น” “การปฏิบัติของพลเมือง” “แบบจำลองทางวัฒนธรรม” ในกรณีของการศึกษาของ Becker (1999) ของคริสตจักร หรือ “กฎเกณฑ์” ในการศึกษาของอาร์มสตรองเกี่ยวกับองค์กรเลสเบี้ยนและเกย์ (2002) แต่ละคนได้รับบางอย่างเช่น “สไตรด์กลุ่ม” ที่กลุ่มดำรงไว้เมื่อดำเนินธุรกิจตามปกติ รูปแบบกลุ่มกำหนดความหมายและการใช้คำศัพท์หรือรหัสที่กล่าวถึงข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Eliasoph, N., 1996)

วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นลักษณะส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมสังคม จะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เพราะความรู้สึคนึกคิดของมนุษย์ย่อมมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของคนเราย่อมมาก และเมื่อคนเรามีความรู้สึคนึกคิดอยู่อย่างไร ก็มักจะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นความโน้มเอียงในอันที่จะเกิดพฤติกรรม แต่พฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้นั้น เป็นเรื่องที่ยังไม่สามารถพูดได้จากการพิจารณาวัฒนธรรมทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว พฤติกรรมจะเกิดหรือไม่เกิดขึ้นอยู่กับสิ่งอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ดังนี้ 1) มีผลต่อวิธีการที่บุคคลจะตอบโต้ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระบบการปกครอง เช่น เมื่อเกิดรัฐประหารขึ้นในประเทศหนึ่งอาจจะพบว่าบางประเทศคนในชาติจะรวมกำลังกันต่อต้าน แต่ในบางประเทศจะพบว่าคนในชาติให้การสนับสนุน 2) มีอิทธิพลโดยตรงต่อเป้าหมายของการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล 3) เป็นเครื่องบ่งบอกถึงวิธีการที่แต่ละคนจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับวิถีทางการเมือง 4) เป็นเครื่องบ่งบอกถึงปทัสถาน (แบบแผนสำหรับยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ) ของบุคคลที่จะมีส่วนกำหนดวิธีการที่ใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมือง 5) เป็นเครื่องบอกให้รู้ถึงตำแหน่งที่มีอิทธิพลและพลังอำนาจทางการเมืองของแต่ละกลุ่มหรือบุคคล ทำให้รู้ว่าในเรื่องหนึ่งเรื่องใดนั้นเราควรจะต้องติดต่อกับใคร และรู้ว่าใครมีอิทธิพลเหนือใคร 6) ทำให้ทราบว่าการต้องการติดต่อในเรื่องทางการเมืองผู้ติดต่อจะต้องกล่าวถึงอะไร และพอจะประเมินได้ว่าผลของการกล่าวถึงนั้นจะออกมาอย่างไร และ 7) ข้อพึงระวัง คือ แม้จะมีโครงสร้างทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน เช่น มีพรรคการเมืองและมีรัฐสภา แต่หากวัฒนธรรมทางการเมืองต่างกัน ก็จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันการเมืองต่างกันไป จนอาจประสบความล้มเหลวได้ในที่สุด (ฟ้าดาว คงนคร, 2566)

องค์ความรู้ที่เหมาะสม

สรุป

แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองและผลกระทบทางการเมือง เป็นการศึกษา ชุดค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ของวัฒนธรรมการเมืองเชิงทฤษฎี ที่เกี่ยวกับสาธารณะและผลกระทบทางการเมือง ขณะเดียวกันในปัจจุบันเกี่ยวกับชีวิตของพลเมือง การมุ่งเน้นไปที่การสร้าง ความหมายเชิงรุกจะให้ความกระจ่างถึงวิธีที่ผู้คนให้คำจำกัดความท้าทาย หรือกำหนดนิยามใหม่ให้กับสิ่งที่จะถือว่าเป็น “การเมือง” เพราะว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเงื่อนไขหนึ่งของความเป็นไปได้สำหรับสังคมประชาธิปไตยแบบเสรี ตามแนวคิดของ อัลมอนต์และเวอร์บา คือ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial political culture) 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบผู้ใต้ปกครอง (แบบไพร่ฟ้า) (Subject political culture) 3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบผู้มีส่วนร่วม (Participant political culture) แนวคิดที่ให้ความสนใจและความสำคัญในกิจกรรมของการสื่อความหมายทางภาษา การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และกลไกในการควบคุมระบบการสื่อความหมาย ของการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยมีการถ่ายทอดและอบรมสั่งสอนเพื่อการบังคับ ดำรงรักษา หรือนำการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไปด้วยในเวลาเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงหนึ่งที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างแยกกันให้เด็ดขาดไม่ได้ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในระบบสังคม หรือโครงสร้างของสังคม แต่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการดำรงชีวิตซึ่งอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมย่อมส่งผลกระทบถึงวิถีชีวิตของบุคคลเป็นของคู่กันเสมอและถ้าบุคคลใดไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ ก็จะไปสู่การเกิดปัญหาสังคมขึ้นมาอาทิ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาเศรษฐกิจ ดังนั้น การแลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลอันจะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหของสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง และจงใจให้เชื่อถือด้วยหลักตรรกะ และข้อมูลที่ชัดเจน แสดงให้เห็นชัดเจนว่ากระบวนการใดที่จะมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาให้สังคมได้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ชนชาติ แสงประดับ ธรรมโชติ. (2553). วาทกรรมการเมือง (Discourse). เรียกใช้เมื่อ 19 กันยายน 2567 จาก <https://prachatai.com/journal/2010/12/32341>.
- พันธุ์ทิพา อัครธีรน้อย. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก : ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. 2559. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ฟ้าดาว คงนคร. (2566). วัฒนธรรมทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ภาสวรรณ สิทธิกรณ.(2562). พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ใน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Eliasoph, N. (1996). Making a fragile public: A talk-centered study of citizenship and power. *Sociological Theory*. 14(1), 21-48.
- Geertz. (1980). *Negara: The Theatre State in Nineteenth Century Bali*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Grolier Incorporated. (1999). *Grolier Encyclopedia of Knowledge*. USA: Author.
- Hindess, B. (1996). *Discourses of Power*, Oxford: Blackwell.
- Johnson, A., and Johnson, O. R. (1990). Quality into quantity: on the measurement potential of ethnographic fieldnotes, In Sanjek, 161–86.
- Joyce, P. (2015). *Politics: A complete introduction*. Hodder & Stoughton.
- Laclau, E., and Mouve, C. (1985). *Hegemony and Socialist Strategy*. London: Verso.
- Pye, L. W. (1996). *Aspects of political development*. Little.
- Schudson, M. (1998). *The Good Citizen: A History of American Civic Life*. Free Press.
- Smith, P. (ed.). (1998). *The New American Cultural Sociology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Williams, R. (1997). *Marxism and Literature*, New York: Oxford University Press.
- Winkler, J. R. , Political Culture, *Encyclopedia Britannica*. Retrieved March 15, 2019 from <https://www.britannica.com/topic/political-culture>.